

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **D. K.**, zast. Mgr. Martinou Řehořovou, advokátkou se sídlem Československé armády 287/19, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 1. 2018, č. j. OAM-1072/ZA-ZA11-BE04-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2018, č. j. 31 Az 11/2017 - 38,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2018, č. j. 31 Az 11/2017 - 38, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovené zástupkyni Mgr. Martině Řehořové, advokátce se sídlem Československé armády 287/19, Hradec Králové, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **4 114 Kč**. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým bylo dle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) ve spojení s § 33 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), zastaveno řízení o žalobě proti shora označenému rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím stěžovateli nebyla udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu.

[2] Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel se v určeném místě pobytu v Pobytovém středisku v Kostelci nad Orlicí nezdržuje. Tato skutečnost byla dne 29. 11. 2017 a následně dne 18. 1. 2018 ověřena z databáze Ministerstva vnitra.

[3] Soud dále sám pátral po místu pobytu stěžovatele. Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra přípisem ze dne 5. 12. 2017 sdělila, že se stěžovatel nachází v Pobytovém středisku Kostelec nad Orlicí bez uvedení informace o následujícím pobytu. Ředitelství služby cizinecké policie soudu sdělilo, že poslední nahlášená adresa pobytu stěžovatele od 4. 1. 2017 je Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí, Rudé armády 1000, přičemž propustka od tohoto data byla stěžovateli vydána na adresu X. Na základě této informace pak soud provedl pokus o zjištění aktuálního pobytu stěžovatele na uvedené adrese, nicméně zásilka byla soudu vrácena, když ji nebylo možné vložit do schránky adresáta. Rovněž tak ustanovená advokátka soudu sdělila, že jí současná adresa stěžovatele není známa.

[4] K podmínkám postupu dle § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 33 písm. b) zákona o azylu se vyjádřil NSS např. v rozsudku ze dne 14. 8. 2009, č. j. 8 Azs 21/2009-91, v němž konstatoval, že vychází-li soud ve svém rozhodnutí z toho, že účastník řízení je neznámého pobytu, musí být ověření této skutečnosti přiměřeně aktuální. V rozsudku ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58, NSS uvedl, že nemožnost zjistit místo pobytu žadatele o udělení azylu je dána jen tam, kde soud vyvíjel požadované úsilí ke zjištění místa pobytu žadatele, a přes toto úsilí a případně další pátrání v příslušných evidencích pobyt žadatele nebyl zjištěn a zůstal zcela neznámý. Pokud i přes toto úsilí zůstane pobyt stěžovatele nezjištěn a zcela neznámý, lze řízení zastavit.

[5] Krajský soud vyvinul přiměřené úsilí ke zjištění místa pobytu stěžovatele, toto úsilí však bylo marné. Posledním známým místem jeho pobytu bylo Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí, kde se již nyní stěžovatel nenachází. Aktuální místo jeho pobytu není známo krajskému soudu ani žalovanému.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Stěžovatel je přesvědčen, že v jeho případě nebylo na místě aplikovat § 33 písm. b) zákona o azylu a řízení zastavit. Má za to, že takové rozhodnutí je nedůvodné a nezákonné, pročež napadá usnesení krajského soudu kasační stížností dle § 103 písm. d) a e) s. ř. s.

[7] Krajský soud nepostupoval správně, když řízení zastavil s odůvodněním, že nebylo možné zjistit aktuální pobyt stěžovatele. Usnesení je navíc nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

[8] Po celou dobu soudního řízení a k dnešnímu dni je stále nahlášen na adrese Pobytového střediska v Kostelci nad Orlicí a rovněž tam i fakticky po celou dobu pobývá. Pobytové středisko opustil krátkodobě pouze jednou, a v této době pobýval na adrese X, a to v období od 4. 1. 2017 do 26. 1. 2017, kdy měl na tuto dobu náležitě vyřízenou propustku.

[9] Na uvedené adrese v Praze 10 neměl poštovní schránku, kam by mu bylo možné doručit poštu, a to zejména proto, že jeho pobyt tam byl krátkodobý a ani tam nepředpokládal dlouhodobě pobývat. Stále tak platila doručovací adresa do Pobytového střediska v Kostelci nad Orlicí.

[10] Přebírání doporučené i obyčejné pošty v pobytovém středisku mu sice v minulosti přechodně znesnadňoval jeho zdravotní stav, neboť měl v říjnu 2017 problémy s nohou a chůzí, ale není si vědom žádné doporučené pošty ve vztahu k probíhajícímu soudnímu řízení, kterou by si v pobytovém středisku nepřevzal. Pokud tedy v daném období stěžovatel na adrese pobytového střediska nepřevzal zasílanou korespondenci, mohlo se tak stát pouze v ojedinělých případech a vždy jen z omluvitelných a nezaviněných důvodů.

[11] Závěr krajského soudu obsažený v odůvodnění napadeného rozsudku, že *rovněž tak ustanovená advokátka soudu sdělila, že jí současná adresa stěžovatele není známa*, není správný. Ustanovená zástupkyně soudu přípisem ze dne 5. 12. 2017 sdělila, že ve vztahu k stěžovateli disponuje toliko adresou jeho hlášeného pobytu, tzn. adresou Pobytového střediska v Kostelci nad Orlicí, a není jí známo, že by stěžovatel pobýval jinde. Nesdělila tedy soudu, že jí není známé místo pobytu stěžovatele, ale že je jí známa jeho adresa právě v pobytovém středisku. Stejně tak Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra přípisem ze dne 5. 12. 2017 na dotaz soudu sdělila, že stěžovatel se nachází v tomtéž pobytovém středisku. Navíc z textu napadeného usnesení není ani patrno, kdo a jak v databázi MV ČR pobyt stěžovatele ověřoval.

[12] Jak vyplývá i z odůvodnění napadeného usnesení, adresa Pobytového střediska v Kostelci nad Orlicí byla po celou dobu řízení adresou, kde měl stěžovatel hlášený pobyt, což dokládá i přiložené potvrzení Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ze dne 5. 2. 2018, jakož i sdělení o místě pobytu klienta Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ze dne 5. 2. 2018. Z obou dokumentů jasně vyplývá, že počínaje 4. 1. 2017, tedy i v období od listopadu 2017 do ledna 2018 včetně (tj. po celou dobu soudního řízení vedeného krajským soudem) stěžovatel fakticky pobýval v pobytovém středisku. Závěr soudu o neznámosti jeho pobytu je tedy nesprávný, neboť neodpovídá skutečnosti.

[13] Tomu, proč krajský soud doručoval písemnosti na adresu v Praze 10, stěžovatel vůbec nerozumí a pokládá takový postup za nedůvodný a nesprávný. Soud učinil pravděpodobně jen jeden pokus, a to navíc na nesprávnou adresu. Po neúspěšném pokusu o doručení se dotazoval na jeho místo pobytu stěžovatelovy zástupkyně a Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, které shodně sdělily, že se stěžovatel nachází na adrese pobytého střediska. I přesto soud řízení bez dalšího zastavil.

[14] Soud pobyt stěžovatele náležitě nezjišťoval, resp. dospěl na základě předložených listin k nesprávným závěrům, které jsou v přímém rozporu s obsahem spisového materiálu, který naopak potvrzuje a prokazuje, že stěžovatel v pobytovém středisku po celé období správního i navazujícího soudního řízení pobýval.

[15] Zastavením řízení krajský soud zásadně zasáhl do práv stěžovatele, protože mu odebral možnost činit v jeho věci další úkony, seznámit se a vyjádřil se k případnému stanovisku žalovaného k žalobě, osobně se účastnit soudního jednání a pokusit se prokázat, že v jeho případě jsou dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Uvedené pochybení soudu mělo zásadní dopad do jeho hmotně-právního postavení, což zakládá důvod přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s.

[16] Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[17] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že z azylové evidence je zřejmé, že od 4. 1. 2017 do současnosti je stěžovatel hlášen na adrese Pobytového střediska v Kostelci nad Orlicí, přičemž od 4. 1. 2018 do 26. 1. 2018 měl propustku a zdržoval se na adrese X. V současné době je v evidenci uvedeno, že je od 7. 2. 2018 hospitalizován.

[18] Není zřejmé, na základě jakých informací a v jakém časovém horizontu krajský soud dospěl k závěru, že „[v]*yšlo najevo, že se stěžovatel v určeném místě pobytu…nezdržuje*“: Z napadeného usnesení není zřejmé, na kterou ze dvou výše uvedených adres soud provedl pokus o zjištění aktuálního pobytu stěžovatele. Skutečnost, že se zásilka vrátila nemá sama o sobě žádný vliv na zákonnost a správnost napadeného rozhodnutí. Naopak v kasační stížnosti je najisto postaveno, že mu bylo doručováno právě na adresu v X. Vzhledem k danému rozporu se žalovaný nemůže vyjádřit jednoznačně.

[19] Pokud bylo stěžovateli doručováno na adresu pobytového střediska, pak není napadenému usnesení co vytknout. Pokud však bylo doručováno na adresu v Praze 10, kde se stěžovatel prokazatelně nezdržoval, nezbývá než s námitkou stěžovatele souhlasit. Nechť NSS sám posoudí, zda krajský soud rozhodl správně.

[20] Stěžovatel však nesdělil, v čem spatřuje přesah svých zájmů, ani jeho věc nepřináší žádnou novou právní otázku, kterou NSS dosud neřešil, proto navrhuje, aby byla kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná, popř. zamítnuta jako nedůvodná.

II. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[21] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti kterému je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s.

[22] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, soud kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“.

[23] Kasační stížnost je přijatelná, neboť v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

[24] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené unesení a dospěl k závěru, že je přezkoumatelné. Z odůvodnění rozhodnutí je zřejmé, z jakého skutkového stavu krajský soud vycházela, jak vyhodnotil rozhodné skutkové okolnosti a jak je následně právně posoudil. Nesouhlas stěžovatele s odůvodněním a jejich závěry nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163). Se závěry krajského soudu se však NSS neztotožnil.

[25] Kasační stížnost je důvodná.

[26] Dle § 33 písm. b) zákona o azylu *soud řízení zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce).* Nejvyšší správní soud již v řadě svých rozhodnutí formuloval požadavek, aby soudy při zjišťování pobytu žadatele vyvinuly patřičné úsilí, tedy aby jejich postup nebyl ryze formální (srov. rozsudek ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58, publ. pod č. 707/2008 Sb. NSS), ve kterém bylo uvedeno, že „[r]*ozhodnou skutečností pro aplikaci § 33 zákona o azylu a pro zastavení řízení však není neznalost místa pobytu stěžovatele, ale nemožnost zjištění místa pobytu žadatele o udělení azylu, která předpokládá vyvinutí určitého intenzivního úsilí ke zjištění místa pobytu, jež ovšem nepřineslo žádoucí, resp. vůbec žádný výsledek.*"

[27] Ze spisu vyplývá, že krajský soud doručoval stěžovateli na adresu do pobytového střediska usnesení ze dne 10. 11. 2017, č. j. 31 Az 11/2017 - 16. Na obálce bylo vyznačeno, že adresát nebyl zastižen a písemnost byla připravena k vyzvednutí dne 14. 11. 2017. Stěžovatel si po úložní dobu písemnost nevyzvedl a zásilku nebylo po uplynutí 10 dnů ani možné vložit do schránky adresáta a byla vrácena soudu. V poznámce na obálce bylo uvedeno „*28. 11. 2017 neoznačená schránka ubytovna*".

[28] Dne 5. 12. 2017 krajský soud požádal o poskytnutí informace o aktuálním místě pobytu stěžovatele, kterou adresoval zástupkyni stěžovatele, Správě uprchlických zařízení MV a Ředitelství služby cizinecké policie. V daném případě nelze krajskému soudu vytknout nedostatek snahy o zjištění aktuálního místa pobytu stěžovatele, neboť se s dotazem na místo pobytu žadatele obrátil na oba evidenční orgány, které mají dle zákona o azylu vést evidenci místa pobytu žadatelů o azyl i na jeho zástupkyni (přim. srov. rozsudek NSS ze dne 6. 8. 2009, č. j. 8 Azs 26/2009 - 45).

[29] Zástupkyně stěžovatele dne 5. 12. 2017 informovala soud, že ve vztahu k osobě stěžovatele disponuje adresou Pobytového střediska v Kostelci nad Orlicí. Nebylo jí známo, že by stěžovatel pobýval jinde a jiný kontakt na něj nemá (č. l. 30 soudního spisu). Dne 6. 12. 2017 informovala Správa uprchlických zařízení MV soud o tom, že stěžovatel se nachází v zařízení v Kostelci nad Orlicí (č. l. 32 soudního spisu). Od Ředitelství služby cizinecké policie obdržel krajský soud dne 12. 12. 2017 odpověď, že stěžovatel je od 20. 12. 2016 dle dostupných evidencí veden jako žadatel o udělení mezinárodní ochrany a poslední nahlášenou adresu pobytu od 4. 1. 2017 je Pobytové středisko Kostelec nad Orlicí. Má rovněž vystavenou propustku od 4. 1. 2017 na adresu X (č. l. 34 soudního spisu).

[30] Krajský soud následně zaslal stěžovateli písemnost označenou *31 Az 11/2007 - 34, přípis, lh. 15/1*, na X. Adresát nebyl zastižen, zásilku si nevyzvedl, a protože ji nebylo možné po uplynutí 10 dnů vložit do schránky adresáta, byla vrácena soudu.

[31] Z evidenční karty žadatele o mezinárodní ochranu č. B005339 vyplynulo, že stěžovatelův první pohyb byl vyznačen dne 20. 12. 2016, kdy přišel do Přijímacího střediska Zastávka u Brna. Dne 4. 1. 2017 byl převezen do Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí. Z karty rovněž vyplývá, že měl vystavenou propustku od 4. 1. 2017 do 26. 1. 2017 na adresu X. Pobyt měl stále hlášený v Pobytovém středisku v Kostelci nad Orlicí.

[32] Krajský soud učinil nesprávný závěr o tom, že ustanovené advokátce byl pobyt stěžovatele neznámý. Ona, stejně jako oba správní orgány, které krajský soud obeslal s žádostí o aktuální informace o pobytu stěžovatele, potvrdily, že stěžovatel je hlášen k pobytu v pobytovém středisku.

[33] Navíc krajský soud v napadeném rozhodnutí uvádí, že ověřil z databáze Ministerstva vnitra dne 29. 11. 2017 a dne 18. 1. 2018, že se stěžovatel v pobytovém středisku nezdržuje. Ze soudního spisu však není zřejmé, že by krajský soud kdykoli během řízení ověřil místo pobytu stěžovatele z databáze Ministerstva vnitra (evidenční karta stěžovatele není součástí soudního spisu). Nevyžádal-li si krajský soud výpis z evidence, nepostupoval správně (přim. srov. rozsudek NSS ze dne 20. 7. 2016, č. j. 2 Azs 120/2016 - 60).

[34] Stěžovateli nelze klást k tíži, že na adrese v Praze 10 neměl poštovní schránku. Po celou dobu má nahlášeno adresu v pobytovém středisku, kam měl krajský soud také správně doručovat. Doručoval-li na jinou adresu, kde si stěžovatel písemnost nepřebral a krajský soud pak na základě takto zjištěného skutkového stavu řízení dle § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 33 písm. b) zákona o azylu zastavil, zatížil řízení vadou, která měla vliv na hmotně-právní postavení stěžovatele, tj. byl by mu upřen přístup k soudní ochraně.

[35] NSS závěrem připomíná, že s ohledem na způsob rozhodnutí krajského soudu přichází v úvahu pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který je ve vztahu k důvodu pod písm. d) téhož ustanovení důvodem speciálním (srov. rozsudky NSS ze dne 21. 4. 2005, č j. 3 Azs 33/2004 - 98, publ. pod č. 625/2005 Sb. NSS či ze dne 14. 8. 2009, č. j. 8 Azs 21/2009 - 95).

III. Závěr a náklady řízení

[36] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v něm bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Opatří si aktuální výpis z evidenční karty stěžovatele, učiní všechny potřebné kroky ke zjištění aktuálního pobytu stěžovatele, a na tomto základě buď věcně posoudí stěžovatelovy žalobní námitky anebo vydá procesní rozhodnutí.

[37] O nákladech řízení o kasační stížnosti mezi účastníky rozhodne krajský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[38] Byť Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu ruší a věc mu vrací k dalšímu řízení, je povinen zároveň rozhodnout o odměně a úhradě hotových výdajů ustanovené zástupkyně stěžovatele, které dle § 35 odst. 9 s. ř. s. hradí stát. Odměna a hotové výdaje ustanovené zástupkyni sice patří mezi náklady řízení ve smyslu § 57 s. ř. s., nejde však o náhradu nákladů řízení mezi jeho účastníky ve smyslu § 60 s. ř. s., o níž má dle § 110 odst. 3 s. ř. s. v případě náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti po zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu rozhodovat v dalším řízení krajský soud.

[39] Ustanovená zástupkyně provedla ve věci jeden úkon právní služby, kterou bylo podání kasační stížnosti, za kterou jí náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu]. Náhrada nákladů řízení se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Zástupkyně je plátkyní DPH, proto jí výše odměny byla navýšena o 21 %, tj. celkem o 714 Kč. Zástupkyni stěžovatele se tedy přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 4 114 Kč. Částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. května 2018

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu